

ג'יאפ-נלס

החברה הישראלית לפסיכואנליזה
באסכולה הלאקאניאנית החדשה

**ז'אק-אלן מילר, קורס 2006-2007, "הלאקאן האחרון ביותר"
שיעור מיום רביעי, 15 בנובמבר 2006
J.-A. MILLER, - Orientation lacanienne III, 9 - Cours n°1 –
15/11/2006**

אביא בפניכם היום נקודת מבט, שתחילתה בנקודה שנוצרה לאחר מעשה.

באופן בלתי צפוי [inopinément], מה שאינו בהכרח בלתי מתאים לנסיבות [de façon inopportune], גם אם הדבר הטריד אתכם [vous a importuné], מצאתי את עצמי מסמן בשנה שעברה שלוש

פעמים, ומבלי להעמיד פנים, את המרחק [distance] ששמרתי או ליתר דיוק המרחק שנוצר, בין האני הזה שמדבר אליכם, לבין אופייה המיוחדת של האמירה [disance] הלאקאניאנית. אני כותב את שתי המילים האלה, שהנן קרובות בצלילן ובצורתן: אני כותב את שתי המילים האלה על הלוח: מרחק ו- האופי המיוחד של האמירה [distance et disance].

אני אומר דיסאנס (מכאן ואילך אשתמש ב- דיסאנס במקום האופי המיוחד של האמירה). זו לא מילה שאני טבעתי, זהו מונח שהונפק על ידי Pichon ו Damourette, ב-מסה של הדקדוק של השפה הצרפתית [Essai de grammaire de lalangue française], ואשר נשלף משם על ידי לאקאן.

דרך אגב, ללאקאן היה קשר אישי עם אדוארד פיצ'ון, שהיה, בנוסף להיותו בלשן גם פסיכואנליטיקאי, ומי שאירח בקרבתו את לאקאן הצעיר באופן מסביר פנים. זה לא מנע מפיצ'ון להקדיש ללאקאן מאמר בו הוא הצר, כבר אז, על אופיו הבלתי מובן.

אז מהו "הדיסאנס" [disance]?

הדיסאנס הנה השפה המדוברת בקרב אנשי מקצוע. כפי שמלמדת הגישה הנכונה של Damourette ו Pichon, קיימים הרגלים אצל אנשי מקצוע. המונחים הטכניים שלהם, כאן מורים לאקטים, לכלים, למוצרים, לאופן הפעולה של בני אדם שלעתים קרובות אינם ידועים לרב.

אני אומר דיסאנס ללאקאניאני, משום שאופייה של השפה של לאקאן, נראית לי היום בעלת תפוצה רחבה דיה, בכדי שנוכל לחסוך מעצמנו את המונח "ז'רגון", הנושא כמובן מובנים שהינם בעלי משמעות שלילית.

ז'רגון הנו השפה המדוברת אשר מיליה מסוים, מחליט, הן על בסיס של כדאיות הן על ידי המצאה מלאכותית או על פי מסורת מסוימת, על דרכי התבטאות או מילים בלתי מובנות לאלו שלא עברו "טכסי חניכה".

לכן אני מעדיף דיסאנס [disance].

אם כן, המרחק שעליו דיברתי, המרחק שאותו שמרתי ברגע מסוים מה"דיסאנס" הלאקאניאני היה, בשנה שעברה רווי [distance suturée], שכן, ואתם עדים לכך, תפסתי את הרכבת שלי, והדבר הוביל אותנו עד סוף שנה זו, לכיסויו המלא של הסמינר מהאחר לאחר.

אם אני מזכיר את המרחק הזה מהדיסאנס, בו הייתי שרוי, זה מפני שבסופו של דבר מרחק זה הינו עבורי יקר-ערך ועליו ארצה עכשיו לבסס את עמדתי לשנה זו.

או! אכן, אני אומר זאת, אולי מבלי שידעתי זאת, מאז ומתמיד שמרתי על מרחק זה מהדיסאנס של לאקאן. ואולי, אולי זהו הסוד של מה שאני מכנה – זה מגיע אלי מבחוץ – הסוד של מה שמכונה הבהירות שלי.

אולי זה נובע מעצם העובדה שבסופו של דבר איני נוטה להיסחף אל הדיסאנס של הפסיכואנליטיקאים. מרחק זה מהדיסאנס, שאני שומר מלאקאן, מאמירתו, מאחריות אמירתו, מהתו המיוחד של אמירתו, מאפשרים בלימה תמיד תוך שימוש במרחק זה.

המרחק הזה, הסינגולריות הזו, לאקאן בעצמו ניסח אותה, נטל אותה על עצמו, באופן כמובן אניגמאטי, כאשר אמר בסמינר שלו על ג'ויס הנקרא **הסינטום**, בעמוד 132: "במידה שלפריד היה גילוי של ממש, ובמידה שגילוי זה הינו אמיתי ניתן לומר שהממשי [מילר מוסיף: הקטגוריה של הממשי הנבחנת בסמינר הזה] ניתן לומר שהממשי הנו תשובתי הסימפטומטית."

« C'est dans la mesure où Freud a vraiment fait une découverte - à supposer que cette découverte soit vraie - que l'on peut dire que le réel [j'ajoute la catégorie du réel, dont il est question dans ce Séminaire] que l'on peut dire que le réel est ma réponse symptomatique. »

הגילוי שאמיתותו מונחת הינו במקרה זה גילוי של הלא מודע.

לאקאן אומר בנוסף באותו עמוד: "נאמר שניסוחו של פריד את הלא מודע הנו המידה בה אני מגיב לכך".

«Disons que c'est dans la mesure où Freud a articulé l'inconscient que j'y réagis»

כך שהממשי הינו תגובה של אחד, של אחד לבד, אל הניסוח הפרוידיאני של הלא-מודע.

שתי המילים בהן נעשה שימוש הן 'תגובה' ו'תשובה'. התשובה היא כמובן מסדר מורכב יותר מזה של התגובה. אך יתכן שתגובה אינה המונח הפחות משמעותי היות ולאקאן מוצא עצמו כאן, ניתן להניח שהוא, בטרואמה.

כיצד לשמוע זאת?

באופן זה, שהנו פשוט: הגילוי של פריד עושה חור בשיח האוניברסלי. זה לכל הפחות נקודת המבט שלאקאן אימץ מיד בהתייחסותו לפריד. ומה שאנו מכנים מתוך הרגל, ההוראה של לאקאן, מהווה בכללותה, תשובה לחור זה.

תחת אופנים שונים, לאקאן מוכיח ללא הרף, שגילוי זה אינו יכול למצוא מקום בשיח כלשהו שקדם לו. זהו החור בשיח האוניברסאלי - שהוא נקודת המבט שלאקאן נטל ביחס פרויד - שהשליכו אל הפיתוח הרב מימדי של השיח האנליטי המשלים, בכדי להעניק מחסה לתגלית של פרויד.

לאקאן דיבר אודות האירוע הפרוידיאני, בסמנו באמצעות מונח זה את החתך שפרויד טבע, את מה שניתן היה להפיץ ממנו אך אני אכנה מבלי להסס *הטראומה הפרוידיאנית*.

האירוע הפרוידיאני, איליו חזר לאקאן ללא הרף, בכל אחד מפיתוליו ופניותיו - נשפט באופן מוטעה מלכתחילה, רוכך, מותן, עד לנקודה שלאקאן יכול היה לומר ש'המגיפה' המפורסמת, למעשה גילתה עצמה כחסרת חומרה בארץ אליה הוא [פרויד] הביא אותה - ארצות הברית של אמריקה. הציבור אימץ, הסתגל, אליה לגמרי.

מה שיותר כהוראה של לאקאן הנו מה שהגיע מאחד שלא הסתגל.

השאיפה של הוראה זו, אשר נוכחת כאן בינינו, הנה להדהד את טראומת פרויד. מה שאנו יכולים לקחת בניגודים של דיאלקטיקה הנו, למעשה, מנקודת מבט זו, השלכותיה של הטראומה.

לאקאן בעצם אמר זאת, באותו עמוד שציטטתי, כאשר הכריז על הממשי תחת צורה מסוימת של כתיבה: הקשרים. ההכרזה על הממשי תחת צורה זו, אומר לאקאן, "יש לה את הערך של טראומה".

הוא מרכך זאת או מסביר זאת בדברו על "הכפייה [forçage], של כתיבה חדשה".

זהו מה שמעניק לעיון המלומד שלנו דרמה אשר אינו מתכוון להציבכם בה, משום שאני מעדיף להציבכם בתוך הקושי.

בכווני, עד כמה שאני יכול לאתרו, -אני מאתר אותו ביחס אליי, כמובן- אני מאתר את מה שלא עבר אל הדיסאנס.

וכדי להציב אתכם, להציב עצמנו בתוך הקושי, אקח את הטקסט האחרון, הקצר כל כך, באוסף שיצרתי בשם ה-*כתבים האחרים*, ואשר אפשר למצואו בעמודים 571-573 (אתייחס הפעם רק אל החלק אותו ביקשתי לצלם).

זהו טקסט שחזרתי אליו במהירות כמה פעמים, נכתב ב-17 במאי 1976, מיד לאחר נעילת הסמינר הסינטום - ב-11 במאי. הוא ראוי לקריאה קפדנית.

כיוון שלא הודעתי לכם מראש, והטקסט אינו מופיע מול עינכם, נדרש שאפרקו באופן קפדני. ראשית -התחלתו. אני אקצר כאשר יש צורך. אני מבקש מכם להקשיב להדהודו של המשפט הראשון של טקסט זה.

הוא כתוב בכדי לחתוך ולגשת למרכז העניין. אני מתכוון להיות תמציתי היום: "בעת שהמרחב של פליטת פה אינו נושא עמו משקל כלשהו של מובן (או של פירוש), רק אז בטוחים שנמצאים בלא מודע".

ניתן להאמין שהדבר ידוע, היות והערך, ה-*נון-נס*, תמיד הודגש על-ידי לאקאן, והושם בתפקוד (פונקציה), אף על פי כן, מה שכולל המשפט זה, המאוד מפתיע, במידה וקוראים אותו בקפדנות, הנו ההפרדה בין לא-מודע לבין פירוש:

בשתי פונקציות אלו קיימת הוצאה אל מחוץ (exclusion) -אני משתמש במילה *פונקציה* גם עבור הלא-מודע, מאחר, ובאותו טקסט לאקאן מדבר על "פונקציית הלא-מודע".

לכן קיימת דיסיונקציה בין לא-מודע לבין פירוש.

דיסיונקציה זו ממוטטת את מה שחשבנו שאנו יודעים לגבי ההיבור של הלא-מודע. זה למשל היפוכה המוחלט של התזה שפותחה בסמינר ה-VI של לאקאן, האיווי ופירושו, לפיה האיווי הלא-מודע הוא

פירוש. כאן בהיפוכו של דבר, עלינו למקם את הקו החוצה הכפול המציין את החתך, הניתוק בין המסמן של פליטת הפה והמסמן של הפירוש. אנחנו נמצאים בהמתנה בנקודה בצומת של הקשר של S1 ו-S2 המפורסמים, אשר שייכים לדיסאנס – מסמן ראשון ומסמן שני – המינימום שניתן לרשמו בשרשרת המסמנת, כאשר מתרחשת בה פעולת מצמד [embrayage] של S1 על S2 הגורמת לכך ש-S1 ייצג את הסובייקט עבור מסמן אחר, S2.

לכן, באופן בלתי מורגש, היות והוא מוצב בפתיחה- בפתיחת טקסט זה, אך גם בסיום הסמינר על ג'ויס- ממשפט זה נובע, אם קוראים אותו כפי שאני קוראו כאן, ש-S1 אינו מייצג שום דבר. אין לכם כל מסמן הפרזנטטיבי.

יש בכך התקפה על מה שעבורנו, הנו עצם העיקרון של הפעולה האנליטית ככל שהפסיכואנליזה מיוסדת, מכוננת, בכינונה המינימלי שלה על ה-S1-S2 בכינון ההעברה.

הרישום S1-S2 מקבל כאן כתיבה אחרת, הומולוגית לזו של אקאן הציג ב- פרופוזיציה על האנליטיקאי של

האסכולה שניתן למצוא בעמוד 248 של ה-כתבים האחרים.

S1 כאן, וכדאי שאף אחד לא יתבלבל לגביו, הנו המסמן של העברה, בקשר שלו ל-S2, והנו מסמן שרירותי-לאקאן רושמו, בכדי לקבעו, עם האות הקטנה q. זהו תרגום, במונחים של מסמנים, של היחס הנוצר, והמתנה את האופרציה האנליטית.

מקשר זה נוצר, בעמדה של מסומן, מתחת לקו החוצץ, המסמן של ההעברה, על מנת לרשום שם את הסובייקט, את הסובייקט המונח לידע, המפורסם.

הסובייקט נוצר מהרגע שהקשר נוצר. ואז, מסומן זה כפי שאמרת, מצוי מכאן ואילך הידע המונח, קבוצת הידע של מסמנים בלא-מודע, כפי שאומר לאקאן.

נדרש שפעולת מצמד זו תתקיים [embrayage] ממסמן אחד לאחר כדי שיווצר אפקט של מובן, מיוחד, האומר דבר מה באופן פתאומי, עבור כולם: "סובייקט המונח לידע" אינו מונח ייחודי אך כולם מגיעים, בדרך זו או אחרת, להקנות לו מובן מבלי שיהא הכרח לעבור דרך הדיסאנס הלקאניאני- ואז, המסמנים בלא-מודע נכנסים לתנועה.

במהלך האנליזה יהא זה מעמדו של הלא מודע. הלא-מודע שואב את מעמדו מעמדה מונחת זו. ואנו יודעים שפרויד, עד לסוף דרכו, שימר עבור הלא-מודע את המעמד של השערה, שהיא כמובן השערה בלתי ניתנת לאימות באמצעים אליהם שואפים מדעי הטבע.

לכן המעמד, שאנו מקנים ללא-מודע הנו מעמד העברתי. זה מה שהוביל אותי דרך-אגב, לדבר, פשוט, על לא-מודע העברתי.

לכן העברה, רחוקה מלהיות אפקט של הלא-מודע, אך היא מקבלת, לעומת זאת, באמצעות כל מה שהעביר לאקאן דרך הדיסאנס שלו מקום שהינו מקום של סיבה.

רק באמצעות העברה אנחנו מנכחים את הדבר שמניע את מה שאנו קוראים לו לא-מודע ואת מה שניתן לקרוא שם. כאשר לאקאן מהבר את ההעברה החל מהסובייקט המונח לידע, הוא מקשר באופן הדוק ללא-מודע, מכיוון

שאנו עדים לכך שהוא כותב, ב"טלוויזיה", בעמוד 543 של ה-כתבים האחרים ש"התגלות סימפטומטית של הלא-מודע הנה ככזו יחס לסובייקט המונח לידע". דבר זה מאפשר לומר, על-פי תפיסה זו, שהלא-מודע הפרוידיאני הוא הלא-מודע העברתי, ושהוא מניח את הקשר בין S1 ל-S2.

מהיכן מגיעה בסופו של דבר הבחנה זו שניתן לעשות על מנת שנוכל למצוא כאן את עצמנו, בין הסובייקט אשר מהותו הנה הידע של המסמנים, לבין הסובייקט שמניחים לידע זה? במצב של הקונסיסטנטיות בו הדבר הוא כשלעצמו, [un en-soi], -אם נעשה שימוש במינוח הסארטריני-, וניתן יהיה לדמיין, שמכיוון שהסובייקט הופך להיות מונח לידע זה, הוא מקבל כאן מעמד של עבור-עצמו [pour-soi].

אנו נפגוש מחדש עצמי זה, ונפגוש אותו דווקא משום שמשפט רזה זה של פתיחת השיעור שולל את הלא-מודע ההעברתי: אנו בטוחים שנמצאים בלא-מודע, כשהמרחב של פליטת הפה אינו נושא עוד מובן או פרוש.

כלומר, אנו יודעים שנמצאים בלא-מודע כאשר לא הופעל הקשר ההעברתי הזה.

כך לאקאן מוסיף, את המשפט השני לפתיחה שלו, שהנו יותר קצר- שהנו מאוד לא לאקאניאני! לאקאן יכול להרשות זאת לעצמו, אבל צריך כאן שוב להפעיל כפייה [forçage] כדי שיהיה ניתן לכוללו - פיסה נוספת למשפט המוביל אותנו ל-"אנו בטוחים": "אנו יודעים זאת" בעצמו.

מיהו העצמי הזה, העצמי הזה היודע, שאין לו, לא זנב ולא ראש, לא מובן ולא פירוש? יש לנו כאן 'אנחנו' שאינו דומה ל'אנחנו' של הלא-מודע שלאקאן היה יכול לשחק אתו: יש לנו כאן 'אנחנו' שהוא עצמו.

אני מפיק מקטעי המשפט הקטנים הללו של לאקאן, את מה שהנו ידע של העצמי שהנו כולו לבד. דבר זה אינו מתרחש במשלב המפורסם של אינטרוסובייקטיביות, ואף לא במשלב של האינטר-סיגניפיקנציה, בין S1 ל-S2 הוא מתמקם מלכתחילה כישות גזורה העומדת לבד.

זה הולך ומתברר בסדרה של טקסטים המאפשרת לתפוס את מה שלאקאן ניסח, בדרכו שלו, בין השורות: "אך די שנשים לב לזה כדי שנמצא את עצמנו בחוץ". אה!

"[il suffit, dit-il, que s'y fasse attention pour qu'on en sorte]"

ניתן לראות שאין לנו כאן את האגו או את אני [Je ou le moi] כסובייקטים של הפועל, אלא שיש לנו במשפט שמים לב שם, את הלב צריכים לשים שם, כדי לצאת מן הלא-מודע.

הנה, מה שהיה נראה לנו כמו סגולה פסיכולוגית, תשומת הלב-בה-הידיעה, אשר מקבלת כאן ערך הופכי לזה של הלא-מודע אשר אנו בטוחים בהיותנו בו, מושג שימת-הלב הזה מצביע (כדרך ביטוי) על עצמי כולו לבד.

אז מהי תשומת הלב המובאת לפליטה, מעבר לידע כמייד, שאין לו משמעות ושאין לו פירוש? איני רואה אלא דרך אחת לתפוס את מה שהנה תשומת לב זו. תשומת-הלב הנה מה שמתנה את האסוציאציות. לעתים אנו מעלים אסוציאציות בהתאם להוראת האנליטיקאי, אך היכן הוא כאן? היכן שהוא נמצא לא ניתן למצאו, ניתן למצאו רק כאשר מתחילים לשים-לב. ובאותו רגע, אכן יש מובן ויש פירוש.

אך מה שניסינו לתפוס במרחב של מעידת הלשון, הנו מה שקודם, מה שמגיע לפני, בטרם המכונה של תשומת הלב המתפקדת כציר של הסובייקט המונח לדעת, מתחילה לפעול.

"היה רק חסר שאומר אמת אחת" מוסיף לאקאן, "אך זה לא קורה: אני מחטיא". והמילה הזאת "החטאה" (ratage) לה הקדשתי עבודה לא מועטה, מציינת כאן את מה שמושג באמצעות האסוציאציה, כלומר באמצעות ההתערבות הפרשנית המפורסמת של האנליטיקאי.

כל זה הינו החטאה: הדבר הזה, החטאה, הדבר הזה עובר ליד מה שגרם להופעתו של מרחב של פליטה.

בכדי לציין באופן ראוי עד כמה צנום, כחוש, את הכחישות האבסולוטית, את הדבר הנמלט, הדבר החומק, לאקאן מקצץ בטקסט שלו, את הביטוי של מרחב המעידה, הוא אומר: *l'esp d'un laps*; למעשה זה ניתן לקיצוץ, תוך שמירה על מצלול רק בצרפתית- בכדי לציין כמה כחוש מהו שלאקאן נאחז בו, על מנת לומר ששם אפשר להיות בטוחים שנמצאים בלא מודע.

ולאקאן מוסיף כאן כדי לשנן את הנאמר, כהצהרה, כתזה: "אין אמת אשר בעוברה בתשומת הלב אינה משקרת".

אם אתם עוקבים אחרי החוט שאני מושך, החל מפרגמנטים קטנים אלו, תחושו את הגיוני הנובע מהחקירה של האמת המשקרת של האסוציאציה החופשית .

אנו מצויים כאן בנקודת מבט לפיה האסוציאציה החופשית, הרחק מהיותה המפתח לאמת, מוסרת אמת שהנה הבת של שימת-הלב, ולכן, אמת שמחטיאה. זה הציר בו אנו נמצאים: ההתייחסות לגבי האחד-שכולו-לבד אשר נמצא שם. לכל הפחות שני רמזים של לאקאן, בטקסט זה, מוצאים את מקומם החל מהרמז השלישי שהנו *כולו לבד* הזה, שהוא גם יותר מפורש. הוא אומר בשורות הראשונות האלה: "הלא מודע אינו סובל שם כל ידידות". אין ידידות אשר יכולה להוות תמיכה עבור לא-מודע.

מדוע המילה ידידות כאן? זהו השם הגנרי באמצעותו אנו יכולים לציין את הקשר בין האחד לאחר. אחרי הכל, לחתוך את המרחב של מעידה, לפנות אל תשומת-הלב, זה יכול להירשם כמחווה ידידותית, סיוע לאסוציאציה החופשית.

כאן הידידות נשלחת על-ידי לאקאן חזרה למקום שממנו באה. בדומה מאוחר יותר בטקסט -אתם תעשו את המאמץ לקרוא זאת בעצמכם - רואים את לאקאן משתעשע כפי שידע לעשות היטב, אבל כאן הדבר מקבל ערך מיוחד, כאשר הוא משתעשע באהבת הרע, שהנה צורה נוספת של הקשר שבין האחד לאחר.

אינדיקציות אלו מלאקאן מלמדות שהכרחי כאן לזמן את הבדיה של האחד-כולו-לבד. אנו אומרים פיקציה, בדיה, משום שאנו בדיסאנס הפסיכואנליטי הלאקאני.

המצב האנליטי, עצמו, אינו נראה לנו פיקטיבי. באופן נועז במיוחד, עדיין מצועף באנקדוטה, לאקאן מביא את המילה בודד (*solitary*) כדי לאיך את האופרציה הפרוידיאנית, זו של פרויד. "יש לציין שפסיכואנליזה מאז שהתקיימה-מחוץ (*ex-siste*) השתנתה".

זה ידוע היטב. עקבנו, אצל פרויד, אחר עיבודו מחדש של התאוריה שלו, הטופיקה הראשונה והשנייה, ואנו יודעים, שאצל לאקאן העיבודים מחדש הנם עניין של דרך קבע-אך אין מדובר בכך- אלא בעצם הלחץ של הפרופסיה, שמה, רישומה החברתי, הם אלו ששינו את האנליזה. אומנם, מה שמכוונים אליו כאן -יש צורך בהעזה על-מנת לכתוב זאת-הנו שפסיכואנליזה "הומצאה על ידי בודד".

הכול יודעים כיום שפרויד עשה הכול באמצעות ההעברה שלו לפליס. לאקאן מביא כאן נקודת-מבט המוחקת את פליס הטוב. אנו נהנים כרגע לאחר שנים רבות ממהדורה שלמה של ההתכתבות בצרפתית, שהייתה קיימת מזמן באנגלית. מהדורה זו הופיעה בעיתוי טוב בשל האזכור שלאקאן עושה על פרויד כבוד.

מסיבה זו לאקאן מכנה את פרויד "תאורטיקן שאין עליו עוררין של הלא-מודע". זו נקודת-המבט,

כמובן. פרויד שם-לב, ואפילו מאוד, למרחבים הקטנים שלו של המעידות, אך זה ענין שיועלה שוב בעת אחרת. ראשית יש להילכד כאן על-ידי דמות חדשה זו של פרויד העולה מפרויד כולו לבדו.

לבד מכך, לאקאן מרחיק את תלמידיו של פרויד, אשר היו כאלה רק משום ש"הוא לא ידע, מה שהוא עושה", לא-מודע, אם תרצו.

כך, אפילו התלמידים מסולקים כדי להותיר רק את הבודד ביחס, ברפורט, שלו עם הלא-מודע, שלגביו אפשר

להיות בטוח רק כשאין לו כל מובן.

באותה דרך, לאקאן יכול לומר שהממשי, יתכן, הנו התשובה שלו לתגובות סימפטומטיות, או התגובה או התשובה הסימפטומטית שלו לגילוי של פרויד. אך זה יהיה תקף רק עבורו לבד, עד לנקודה שלאקאן אינו בטוח שהוא הצליח לתקשר זאת. למרות שנוכח בסמינרים שלו במשך שנים רבות, שכעת מופצים בצורה של ספרים, אין זה בטוח עדיין שהדבר אכן נפרס.

כפי שלאקאן אומר, זהו חידוש שהפסיכואנליזה, זו "שהומצאה על ידי בודד היא כעת מתבצעת באופן זוגי".

כאן יש משהו, המושך אותך אל מחוץ למוכר ביותר בפרקטיקה, מכיוון שמה שהנו המוכר ביותר בפרקטיקה, הנו שנדרשים שניים בכדי לפעול. לאקאן מפנה מקום לכך באומרו: "בואו ונהיה מדויקים: הבודד הוא זה שנתן את הדוגמה לכך".

הנה מה שמצחיק אותי: שהיחס של הבדידות, אינו שם לב ללא-מודע, לפסיכואנליזה בזוג, הפועלת החל מהסובייקט המונח לידע, מהקשר המסמני המינימאלי, המבוטל כאן. בל נשכח, שלאקאן משחרר את הרסן בסופו של הסמינר המפרך על הסינטום. זה הדבר המעניק את הערך לבחירה שלאקאן עשה כאן, כשהוא מדבר על פרויד כתאורטיקן ללא עוררין, ובסוגריים: "הלא-מודע אינו מה שאנו מאמינים, אני אומר: הלא-מודע ממשי, האמינו לי." כאן ישנו מה שמעניק לנו צוהר קטן לגבי מה שמדובר בו.

הלא-מודע המשורטט כאן כרקמה בפיליגראן הנו הלא-מודע כממשי, ולא הלא-מודע כהעברתי. הנה מה שממגנט את לאקאן בסיומו של הסמינר שלו: אופן אחר, נקודת מבט אחרת על הלא-מודע, העושה, ההופך, את הלא-מודע לדבר מה מהממשי.

זהו באופן מסוים, הלא-מודע כחיצוני לסובייקט המונח לידע, חיצוני למכונה המסמנית המייצרת מובן על-פי דרישה, ככל שנותנים לה להסתובב על פי מה שאנו חושבים שמאולצים לעשותו.

לא מודע זה כממשי, הנו אנלוגי, הומולוגי, למה שהעלינו תחילה מהטראומה. זהו בכל מקרה בוודאות לא-מודע לא-העברתי, מונח, מוצב, כגבול. זהו בכל זאת ממשי זה שלאקאן נוטל כמה שהנו הכי הוא-עצמו בקבלת הפנים השמורה לגילוי של העצמי.

אם רוצים לתפור את הפיסות שאני פיזרתי כאן, כבר ב"הצעה לפסיכואנליטיקאי של האסכולה", בה הציר של

הסובייקט המונח לידע מוצג כתנאי לפסיכואנליזה, לאקאן מקפיד לציין שהסובייקט המונח לידע אינו ממשי. ולכן כאן ניתן לשחק בין הלא-מודע כממשי לבין הפעולה המרכזת אותו, שמדללת אותו

גם, שהיא זו של הסובייקט המונח לידע.

סיומו של טקסט זה, אינו סיום כלשהו. סיומו של טקסט זה שהנו כל-כך קצר, קורא לתשומת-לב למילה שיש לה את משקלה של היום יום, מדובר בתיאוריה המופיע כאן והיא התיאוריה של דחיפות.

אני מזכיר שכתמיד, הייתי מעורב במקרים דחופים כשכתבתי זאת. זה ניתן כעדות אם תרצו.

על מה מדובר כאן, אם לא על נקודת התחלה הקודמת לכינונו של המסמן של העברה ביחסו למסמן כלשהו?

לאקאן קורא דחיפות לאופנות הזמן [modalité temporelle] המגיבה להופעה להתגלות או להחדרה של טראומה. הוא מבטל את האפשרות שהמצב האנליטי מכוון מתוך מפגש והוא מכנה את מה שניתן לכנותו התביעה של האנליזנד הפוטנציאלי כבקשה מתוך דחיפות.

מילה זו, דחיפות, הנה עבור לאקאן, כמו השם של החלק הבולט של המנגנון המניע את הבקשה של אנליזנד פוטנציאלי.

המילה דחיפות מופיעה גם כאשר לאקאן מעורר את השאלה של ההכשרה של האנליטיקאי במונחים שמתוארכים טרם ל"פרופוזיציה", בטקסט של 1966 אשר נמצא ב-כתבים "על הסובייקט העומד סוף סוף בשאלה" שהינו טקסט שהוא אחד מן התקדימים של ה-פרופוזיציה אשר תיכתב שנה לאחר מכן.

בסיומו של טקסט זה המוקדש לרעיון של פסיכואנליזה דידקטית כתנאי להכשרה -לאקאן מפעיל כמה עיבודים על מושג זה. אין זה במקרה שבעמוד 236 של ה-כתבים מופיע פעם נוספת אזכור של הדחיפות.

"עתה", אומר לאקאן, "אני יכול להיות שבע רצון מכך שכל זמן שתישאר עקבה אחת ממה שכוננתי יהיה לפחות מן הפסיכואנליטיקאי [du psychoanalyste] שיענה לאי אלה עניינים סובייקטיביים דחופים, [ומוסיף] אם לכנות אותם בתווית של יידוע יהיה משום לומר יותר מידי או לבקש יותר מידי". לכן הוא לא אומר: "יהיו פסיכואנליטיקאים אלא יגיד תמיד מן הפסיכואנליטיקאי [du psychoanalyste]". אני אשאיר את הנקודה הזאת בצד כדי להדגיש שהמילה **דחיפות**, הדחיפיות הסובייקטיביות או העניינים הסובייקטיביים הדחופים, באים לנעול את הטקסט, ולאשר שזאת היא הפונקציה הפסיכואנליטית, ושהיחס המהותי לפני התחלת האנליזה קשור עם הדחיפות, עם החרום של מה שבא ליצור חור, כטראומה.

דחיפות זו גם מהוללת על-ידי לאקאן ב-דו"ח רומא, אשר מסמן את תחילת הוראתו. אתם תמצאו את המילה בעמוד 241 של הכתבים, המעניקה למונח זה את החשיבות שיש לו, עבור לאקאן, ואסור לה שתאבד. אין אנו מאפשרים לה שתאבד, היות ואנו יוצרים היום כמה מנגנונים מותאמים היטב בחברה, אפילו ברמה מינימלית, כדי לטפל בדחיפות. אני מדבר על מרכזי טיפול דחיפות אלו אשר מתרבים החל מ-האקול דלה קוס פרוידיין שנוסד בפריז לפני זמן מה.

יש להתייחס אליהם עם הכבוד שלאקאן העניק למונח זה. הוא זוהר בדו"ח רומא: "אין בנוצר דבר המופיע שלא בדחיפות; ואין בדחיפות דבר שלא שאינו מוליד בדיבור את מה שמעבר לו".

יש לנו את ההדגמה לכך כאן, היות ודחיפות זו, אשר עמה צריכים ליצור זוגיות, הינה בדיוק הדרישה, מה שדורש הפונה בעצמו, עבור עצמו ברגע שבו מופיע המעבר לדיבור בהקשר שעליו דיברתי. המעבר-לדיבור הזה, הינו גם ההחטאה של האמת המשקרת.

עדיין יש את התוספת הקטנה הזו של לאקאן בעמוד 241: "אך אין גם בדחיפות דבר שלא יהפוך לקונטינגנטי." כאן יש מונח טכני יותר, שיהיה עלינו להברר מעט בפגישותינו העתידיות. קונטינגנטי זה, בא כבר לציין, במסגרת המאמץ הלוגי שלאקאן ניסה, את היסוד הזה שבלתי ניתן להסירו בפונקציה של חפזון.

הדחיפות הנה כבר באיזשהו אופן גרסה תרפויטית של החיפזון. יש כאן, בכל מה שנוגע לאמת, תמיד מעין פזיזות לוגית, חפזון לוגי, ודי להוסיף שפזיזות זו גם במקרה של רמייה, יכולה לשאת את האמת שאנחנו אמורים להיות קשובים לה.

זה דורש כמובן אסטרטגיה מסוימת של האמת שהנה, כפי שלאקאן העלה אותה בסמינר *מהאחר אל האחר* [D'un Autre à l'autre]. תוכלו לראות זאת בעמוד 19, "אסטרטגיה של האמת שהיא המהות של פרקטיקה תרפויטית".

הזמן קצר אך אני עדיין רוצה לומר דבר מה שינער קצת את הדברים ולהראותם חיים ובוועטים בקשר למה שכיניתי קריאה קפדנית. מה שאני יכול להוסיף בכיוון זה, היא הזמנה לראות את המקום של הממשי בהתחלת ההוראה של לאקאן בעיון על ההלוצינציה.

לעיתים קרובות כאשר קוראים טקסט זה ושמים אותו בקשר ל"שאלה המקדימה לכל טיפול אפשרי בפסיכזה". נראה שטקסט זה מוביל למה שמנותק, גזר, מכל ביטוי סמלי, ומופיע -לאקאן מתייחס לדבר בזהירות- באופן "שקשה לייחס לו מקום" [erratique].

ואם אתם עוקבים אחר כמה מהדפים הבאים בהמשך, החל מהעמוד 386 של ה-כתבים, מופיע הביטוי שלאקאן מייחס לפסיכזה (בל נשכח שהטקסט של המרחב של הפליטה בא בדיוק לאחר סיומו של הסמינר על ג'ויס וההתבטאויות "שקשה לייחס להם מקום" [erratique] של מה שנגדע מההסמלה, כבר הן מה שלאקאן מכנה הממשי ללא חוק, כלומר ממשי בדיסיונקציה מהסמלי ושאפשר אפילו לומר שמתעלה מעבר לסמלי.

שיקולים אלו גורמים, כפי שנהיר בטקסט אחרון זה של לאקאן, טקסט שכולו שניים שלושה עמודים, לתזוזה שהובילה אל המבחן המכריע שאותו כינה הפאס.

אם נאמר זאת במהירות קיים חוסר נחת בפאס דווקא במוסדות אשר היו הראשונים שרצו לקיים מבחן זה.

ובכן אני סבור שזה החל מהסימפטום של לאקאן, כלומר החל מהממשי, שהאי נחת הזה בפאס ניתן למקמה ולהתעלות עליה.

תרגום לעברית:
סמואל נמירובסקי
נתן ברנט